

Ministerstvo životného prostredia SR

Odbor odpadového hospodárstva

Námestie Ľ. Štúra 1

812 35 Bratislava

Zvolen, 12.11.2013

VEC: Pripomienky o.z. CEPTA k Programu predchádzania vzniku odpadu SR (PPVO) zverejneného 06.11.2013 v procese MPK

V úvode chceme zdôrazniť, že oceňujeme prístup MŽP k PPVO ako dynamickému dokumentu, ktorý bude vyhodnocovaný a aktualizovaný odbornou diskúziou pracovných skupín. Ďalej oceňujeme najmä navrhnuté opatrenia v PPVO, mnohé z nich považujeme za zásadné v oblasti predchádzania vzniku odpadu.

K predloženému PPVO však máme nasledovné pripomienky:

1. Ekodizajn

V kap. 3.2.1 „Podpora ekodizajnu“ požadujeme pod text Vyhodnotenia (prípadne na vhodnejšie miesto, kde sú opatrenia) doplniť opatrenie:

„Vypracovať a zaviesť legislatívne úpravy – základné zákonné znenie s možnosťou flexibilnej aktualizácie prostredníctvom vyhlášok, ktorými sa implementujú efektívne opatrenia ekodizajnu s cieľom prevencie vzniku odpadov (obaly, automobily a iné výrobky) – s účinnosťou od 1.1. 2015“

Odôvodnenie:

Ekodizajn môže pri správnom legislatívnom nastavení predstavovať účinný nástroj pre predchádzanie vzniku odpadov – najmä vo fáze navrhovania výrobkov a obalov tak, aby boli ľahko opätovne využiteľné a recyklovateľné.

Pripomienka je zásadná.

2. Zelené verejné obstarávanie

V kap. 3.3.2 „Zelené verejné obstarávanie“ požadujeme zmeniť časť „Vyhodnotenie“ nasledovne (zmeny sú vyznačené hrubým písmom, doplnky podčiarknuté, odstránenia prečiarknuté):

Integrovanie environmentálnych kritérií a kritérií predchádzania vzniku odpadu do zeleného verejného obstarávania nemá **pri súčasnom využívaní** významný potenciál **aj** pre oblasť znižovania množstva odpadov v SR, **čo však je možné zmeniť napr. podmienením čerpania EU fondov zeleným obstarávaním (GPP). Všetky orgány štátnej správy a samosprávy ako aj rozpočtové a príspevkové organizácie vykonávajú veľký počet verejných obstarávaní, v ktorých je možné ovplyvniť množstvo vznikajúceho odpadu (podujatia, konferencie, rekonštrukcie, stavby a pod.), pretože uznesenie vlády SR č 22/2012 ukladá povinnosti iba ústredným orgánom štátnej správy a ich priamo riadeným organizáciám a odporúča plnenie úloh mestám a samosprávnym krajom. Vzhľadom na uvedený okruh účastníkov procesov verejného obstarávania (cca 450 subjektov), ako aj na skutočnosť, že toto uznesenie**

~~nepostihuje domácnosti, podnikateľskú sféru (fyzické a právnické osoby) okrem tých subjektov – obstarávateľov, v ktorých je majetková účasť štátu, obce (z 2927 obcí v SR sa robí monitorovanie u miest, t.j. u 139 subjektov) –~~ Uplatňovanie zeleného verejného obstarávania ako dobrovoľného nástroja environmentálnej politiky ~~nie je~~ vhodným nástrojom na predchádzanie vzniku odpadov **pri správnom nastavení.**

Odôvodnenie:

GPP má pri správnom nastavení veľký potenciál aj v oblasti predchádzania tvorby odpadu, najmä pri čerpaní EU fondov, kde bude množstvo verejných obstarávaní.

Pripomienka je zásadná.

3. Doplnenie opatrení na predchádzanie vzniku zmesového komunálneho odpadu

Kap. 4.3.1 „Zmesový komunálny odpad“ požadujeme doplniť o nasledovné opatrenia:

- **Predchádzanie vzniku odpadu z potravín umožnením odberu potravín pred dátumom spotreby, pri vybraných druhoch potravín aj po odporúčanej dobe expirácie, rôznym charitatívnym spolkom, organizáciám, centráram a pod.**

Odôvodnenie:

Na Slovensku sa denne vyhadzuje viac ako 30 % potravín. Na skládkach odpadu končí množstvo pečiva, jogurtov, syrov a iných potravín prevažne z obchodných reťazcov. Na druhej strane je na Slovensku množstvo obyvateľov bez domova či pod hranicou chudoby. **Považujeme za potrebné minimalizovať toto plytvanie potravinami** a vytvoriť systém od legislatívneho prostredia cez výkonný mechanizmus, ktorý by umožňoval a aj podporoval distribúciu potravín pred dátumom spotreby a pri vybraných druhoch potravín (napr. cestoviny) aj po odporúčanej dobe expirácie rôznym charitatívnym spolkom, organizáciám, centráram a pod.

Pre vyššiu účinnosť systému by mohli byť prevádzky, ktoré takto umiestnia potraviny pred dátumom spotreby, nejakým spôsobom odmeňované – či už pozitívnou reklamou, označením, daňovými úľavami, a pod.

Toto opatrenie by nielen obmedzilo ukladanie biologicky rozložiteľného odpadu a zmesového odpadu na skládky (tu treba upozorniť na to, že potraviny ako pekárenské výrobky a mliečne výrobky sú významným zdrojom skládkového plynu), ale zmiernilo by ťažkosti ľudí bez domova a znížilo by plytvanie s potravinami.

- **Umožnenie odberu vyradeného a funkčného tovaru rôznym charitatívnym spolkom, organizáciám, centráram opätovného používania a pod.**

Odôvodnenie:

Na Slovensku sa denne vyhadzuje obrovské množstvo tovaru, ktorý je ešte funkčný, len je buď morálne opotrebovaný, alebo oň nie je záujem, alebo vyšiel z módy. Považujeme za potrebné vytvoriť systém od legislatívneho prostredia cez výkonný mechanizmus, ktorý by umožňoval a aj podporoval distribúciu takéhoto tovaru rôznym charitatívnym spolkom, organizáciám, centráram a pod.

Pre vyššiu účinnosť systému by mohli byť prevádzky, ktoré takto umiestnia nepotrebný tovar, nejakým spôsobom odmeňované – či už pozitívnou reklamou, označením, daňovými úľavami, a pod.

- **Prijat' mechanizmus zásadného, postupného navyšovania poplatku za ukladanie komunálneho odpadu (KO) na skládky nasledovne: do 3 rokov zvýšiť poplatok minimálne na úroveň 15 €/t a v ďalších rokoch každoročne navýšiť poplatok o 5 €/t do úrovne**

priemeru 3 najvyšších poplatkov v EU za uloženie KO na skládku.

Odôvodnenie:

Poplatok za ukladanie komunálneho odpadu na skládku je zásadný ekonomický nástroj na odklonenie toku odpadu od skládkovania smerom k zhodnocovaniu tým, že ekonomicky znevýhodní ukladanie odpadov na skládky. Viac info v „Analýze stavu a vývoja nakladania s komunálnym odpadom“ dostupnej na:

<http://www.cepta.sk/index.php/sk/odpady-a-bioodpady/81-informacie-o-projekte/516-analyza-stavu-a-vyvoja-nakladania-s-komunalnym-odpadom-na-slovensku-priklady-z-krajin-eu-a-navrh-y-r>

- **Prijat' mechanizmus (napr. rozšírená zodpovednosť výrobcov), ktorý zabezpečí, že ekonomika triedeného zberu bude pre obce nestratová. Termín do 1.1.2015.**

Odôvodnenie:

Nastavenie nestratovej ekonomiky triedeného zberu napr. formou rozšírenej zodpovednosti výrobcov je kľúčové spolu s predchádzajúcim opatrením navýšovania poplatku za ukladanie KO na skládky pre odklon KO od zneškodňovania skládkovaním smerom k zhodnocovaniu a nepriamo aj k predchádzaniu vzniku odpadu (ekodizajn – navrhovanie ľahko recyklovateľných výrobkov a obalov). Obe tieto opatrenia povedú k zásadnému znižovaniu množstva zmesového KO ukladaného na skládky.

Pripomienky sú zásadné.

4. Doplnenie opatrení na predchádzanie vzniku odpadov z papiera

Kap. 4.3.3 „Odpad z papiera“ požadujeme doplniť o nasledovné opatrenia:

- **Podpora e-govmentu a e-office na úrovni samosprávy a štátnej správy, ako aj pri realizácii projektov z EU fondov.**

Odôvodnenie:

Elektronizácia samosprávy a štátnej správy okrem úspory času, financií a zjednodušenia pre občana povedie aj k úspore papiera, keďže toky informácií budú prebiehať elektronicky a nie papierovo.

Realizácia projektov z EU fondov vyžaduje enormné množstvo papiera, zníženie byrokracie a zvýšenie elektronickej komunikácie a práce s elektronickými, skenovanými dokumentami by tu predstavovalo taktiež nie len úsporu času a financií, ale aj zníženie množstva odpadu z papiera.

- **Podpora registrácie a využívania elektronického podpisu.**

Odôvodnenie:

Elektronický podpis je v súčasnosti finančne náročný a komplikovaný, čím je často nedostupný pre fyzické osoby. Je potrebné vytvoriť vhodné legislatívne prostredie a iné podmienky, aby sa elektronický podpis masovo využíval a mohol nahradiť papierovú komunikáciu.

Pripomienky sú zásadné.

5. Doplnenie opatrení na predchádzanie vzniku odpadov z obalov

Kap. 4.3.4 „Odpad z obalov“ požadujeme zmeniť nasledovne:

- Z opatrenia č. 3 „Vypracovanie štúdie zameranej na ...“ požadujeme vyňať body:

- zákaz používania kombinácie dvoch a viacerých rozdielnych materiálov na obaly všetkých výrobkov (napr. PET fľaša potiahnutá PVC fóliou, PP tégliky potiahnuté PVC fóliou, kombinácia Al a PET pri nápojových obaloch...),
- zákaz používania PVC (polyvinylchlorid) obalov, ak k nim existuje environmentálne alebo zdravotne priaznivejšia alternatíva,
- zavedenie dane/poplatku za viacnásobný spotrebiteľský obal na výrobkoch.“

a dať tieto body ako **samostatné opatrenia** na znižovanie odpadov z obalov s termínom december 2014.

Odôvodnenie:

Vypracovanie štúdie, ktorá by mala riešiť tieto body považujeme za krok, ktorý reálne nerieši znižovanie odpadov z obalov a len odsúva implementáciu konkrétnych riešení. Ak budú tieto body priamo uvedené ako opatrenia a dôjde k ich realizácií, potom môžu reálne spôsobiť zníženie odpadov z obalov.

- Z opatrenia č. 4 „Zriadenie pracovnej skupiny, ktorá objektívne posúdi“ požadujeme vyňať bod:

- zákaz bezplatného používania jednorazových nákupných tašiek,

a dať tento bod ako **samostatné opatrenie** na znižovanie odpadov z obalov s termínom december 2014.

Odôvodnenie:

Posudzovanie tohoto bodu pracovnou skupinou reálne nerieši znižovanie odpadov z obalov a nepovažujeme za potrebné posudzovať tento zákaz, zavedený vo viacerých krajinách. Ak bude zákaz bezplatného používania jednorazových nákupných tašiek priamo uvedený ako opatrenie a dôjde k jeho realizácií, potom môže reálne spôsobiť zníženie odpadov z obalov.

- Z opatrenia č. 4 „Zriadenie pracovnej skupiny, ktorá objektívne posúdi“ požadujeme vyňať bod:

- stanovenie povinných limitov pre výrobcov a dovozcov na vratné obaly, ktoré musia byť uvádzané na trh (napr. na stolové vody, sýtené nápoje, minerálne nápoje a pivo...),

a uviesť ako samostatné opatrenie v nasledovnom znení:

Stanovenie povinných limitov pre výrobcov a dovozcov na vratné obaly, ktoré musia byť uvádzané na trh (napr. na stolové vody, sýtené nápoje, minerálne nápoje a pivo...). Od 1.1.2015 stanoviť limit na 20 % s každoročným navýšením o 5 % na úroveň 50 %.

Odôvodnenie:

Povinné limity pre výrobcov a dovozcov na vratné obaly sú bežné vo vyspelých krajinách a takéto opatrenie dokáže stimulovať kedysi bežný, dnes už miznúci trh s nápojmi vo vratných obaloch, ktoré sú podstatne šetrnejšie k životnému prostrediu (v prípade rádiusu výroby a spotreby do 300 km) ako jednorazové nápojové obaly a významne predchádzajú vzniku odpadov z obalov.

- Z opatrenia č. 4 „Zriadenie pracovnej skupiny, ktorá objektívne posúdi“ požadujeme vyňať bod:

- možnosti zavedenia zálohovania jednorazových nápojových obalov v Slovenskej republike,

a uviesť ako samostatné opatrenie v nasledovnom znení:

Zavedenie zálohovania jednorazových nápojových obalov. Termín od 30.6.2015.

Odôvodnenie:

Zálohovanie jednorazových nápojových obalov (JNO) považujeme za účinné a zásadné opatrenie na znižovanie odpadov z obalov nelegálne odhodených v krajine. Viac v štúdiu na:

<http://www.cepta.sk/index.php/sk/odpady-a-biodpady/81-informacie-o-projekte/516-analyza>

[stavu-a-vyvoja-nakladania-s-komunalnym-odpadom-na-slovensku-priklady-z-krajin-eu-a-navrh-y-r](#)

Preto považujeme za potrebné, aby sa zálohovanie JNO nestalo len predmetom posudzovania pracovnej skupiny, ale aby sa priamo implementovalo do praxe. Pracovná skupina by mala vypracovať podklady o tom, ako sa zálohovanie JNO bude zavádzať.

Ďalej do kap. 4.3.4 „Odpad z obalov“ požadujeme doplniť nasledovné opatrenia:

- **Podpora mliečnych automatov vrátane informačných kampaní zameraných na ich propagáciu**

Odôvodnenie:

Mliečne automaty považujeme za významné opatrenie na predchádzanie vzniku odpadov z obalov – najmä nápojových kartónov („tetrapaky“), ale aj PET a PE fólií, v ktorých mlieko býva balené. Treba si uvedomiť, že prakticky každá recyklácia obalov z mlieka (PET, PE fólie, tetrapaky) je „downcykling“ – výroba menej hodnotného výrobku. Navyše o PET z mlieka nie je na recyklačnom trhu veľký záujem.

Navyše mliečne automaty sú zásobované miestnymi farmármi, čo znamená podporu poľnohospodárstva na lokálnej úrovni, s čím je spojená aj zamestnanosť a starostlivosť o krajinu.

- **Realizácia informačných kampaní pre podporu pitia vody z vodovodu**

Odôvodnenie:

Pitie vody z vodovodu je opatrením, ktorým možno výrazne znížiť množstvo odpadov z balených stolových vôd, ktoré sú navyše pre spotrebiteľa niekoľkonásobne drahšie ako voda z vodovodu. Mnoho miest a obcí na Slovensku sa vyznačuje kvalitnou vodou z vodovodu – najmä v podhorských a horských oblastiach.

- **Podpora podávania vody z vodovodu v reštauráciach (k jedlám)**

Odôvodnenie:

Podávanie vody z vodovodu v reštauráciach k jedlám je normálne v západných krajinách. Týmto opatrením by sa podobne ako pri informačných kampaniach pre podporu pitia vody z vodovodu predchádzalo vzniku odpadov z obalov.

- **Vytvoriť legislatívne a ekonomické podmienky pre rozvoj bezobalovej distribúcie potravín konečnému spotrebiteľovi (sypané potraviny, cestoviny, strukoviny, a pod.; čapované komodity ako sirupy, mlieko, pracie prostriedky a pod.).**

Odôvodnenie:

Bezobalová distribúcia potravín znamená predaj najmä sypaných potravín do vlastných obalov. Je to spôsob na predchádzanie vzniku odpadov z obalov.

- **Prijať podporný mechanizmus na predchádzanie vzniku odpadov spojených s tlačou - opätovné naplnenie tonerov. Naplnenie tonerov legislatívne umožniť aj v rámci záručnej doby.**

Odôvodnenie:

Kvôli náplni toneru sa musí vyhodiť celá kazeta tonera, ktorá je plne funkčná. Vzniká tak celkom zbytočne elektroodpad a odpady z obalov.

Pripomienky sú zásadné.

6. Financovanie opatrení PPVO z navýšenia poplatku za uloženie odpadu na skládku

V kap. 6 požadujeme jednoznačnejšie uviesť, že jedným zo zdrojov financovania opatrení predchádzania vzniku odpadu sú aj **financie získané z navýšenia poplatku za uloženie odpadu na skládku**.

Odôvodnenie:

Navýšenie poplatku za uloženie odpadu na skládku dokáže generovať relatívne veľké množstvo financií, ktoré na druhej strane chýbajú v odpadovom hospodárstve.

Navrhujeme, aby časť navýšeného poplatku v takej výške, aká je v súčasnosti (4,98 €/t ZKO), išla obci, v ktorej katastri sa skládka nachádza, a zvyšok bol použitý na financovanie opatrení na predchádzanie vzniku odpadu a na podporu triedeného zberu v obciach.

Podľa našich analýz zvýšenie skládkovacieho poplatku o 100 % (z 4,98 €/t na 10 €/t) by zvýšilo poplatky samospráv na odpadové hospodárstvo len o 5 %, ale vygenerovalo by finančné zdroje navyše (po odpočítaní časti financií obciam so skládkou) vo výške 9 mil. € ročne.

Predpokladáme, že hoci je ZMOS v súčasnosti proti zvyšovaniu skládkovacieho poplatku, ak sa ekonomicky zvýhodní triedený zber (bude pre obec cca na nule – nebude stratový) a financie z navýšenia pôjdu na prevenciu vzniku odpadu a naspäť obciam na podporu triedeného zberu, mohol by so zvýšením súhlasiť.

Chceme, aby aj v PPVO bol jasne definovaný mechanizmus – navýšený poplatok bude mať 2 časti – jedna časť vo výške súčasného poplatku (4,98 €/t ZKO) pôjde obci, v ktorej katastri sa skládka nachádza, a zvyšok bol použitý na financovanie opatrení na predchádzanie vzniku odpadu a na podporu triedeného zberu v obciach.

Pripomienka je zásadná.

Za o.z. CEPTA vypracovali:

.....
Ing. Miloš Veverka, PhD.

.....
Ing. Daniel Lešínský, PhD.

Kontakt: Miloš Veverka, mail: milos.veverka@inter-net.sk; tel: 0904417202